

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Nasengeli Kosala Nini mpo na Kobika? — Boyekoli ya Biblia KJV na Mituya ya Strong

NASENGELI KOSALA NINI MPO NABIKA? · EYANO YA BANTOMA BANGO MOKO (MISALA 2:38)

Liteya ya Motuya ya Biblia — Nsango Malamu ya Yesu Klisto

NA MALOBA YA POLELE

Nzambe akelaki yo, mpe Nzambe alingaka yo. Moto na moto asali mabe, mpe mabe ekabolaka biso na Nzambe. Nzambe atindaki Mwana na Ye, Yesu Klisto. Yesu asalaki mabe ata moke te, kasi akufaki mpo na kofuta mabe na biso. Na nsima, Nzambe asekwisaki Ye na bakufi, mpe azali na bomoi sik'oyo. Tala oyo osengeli kosala. Ndimela sango malamumu oyo na motema na yo mobimba. Baluka nsima na banzela na yo ya mabe — Biblia abengaka yango kobongola motema. Zwa libatisi — kita na nse ya mai na nkombo ya Yesu Klisto — mpe Nzambe akolimbisa masumu na yo. Nzambe akopesa yo Molimo na Ye Mosantu mpo afanda na kati na yo. Na nsima, kobá kolanda Yesu mokolo na mokolo, elongo na bato mosusu oyo bandimaka, kino na nsuka ya bomoi na yo. Ye akobatela yo, mpe akopesa yo bomoi oyo ekosuka te.

LILOBA YA EBANDELI

Molingami, motuna ya ntina koleka oyo moto akoki kotuna esilaki kotunama na mokolo oyo Lingomba ebotamaki. Bato oyo bayokaki solo bayokaki mpasi na mitema, mpe bagangaki: tosala nini? Bayebisaki bango te kaka bayoka eloko moko, to babondela mpe na sima bakoba kobika lokola liboso. Bapesaki bango eyano oyo ezalaki na ekuke, mpe ekuke yango ezalaki na litambe ya kokatisa. Kondima — na motema mobimba — ete Yesu Klisto akufaki mpo na masumu na yo mpe asekwaki na bakufi, mpo ete kondima eyaka na koyoka liloba ya Nzambe. Kobongola motema — kotika masumu na yo na motema mobimba. Kozwa libatisi na nkombo ya Yesu Klisto mpo na bolimbisi ya masumu na yo — kokundama elongo na Ye, mpe kosekwa mpo na kobika bomoi ya sika. Kozwa likabo ya Molimo Mosantu — mpo moto nyonso oyo azali na Molimo ya Klisto te, azali mpe ya Ye te. Na sima, otelema kaka na ekuke te: kobamba na malakisi ya bantoma, na kobuka mapa, mpe na mabondeli; tikala moko na Ye ndenge etape etikalaka moko na nzete ya vino; mpe kokanga motema kino na suka — mpo lobiko ebandaka na solo, ekobaka na solo, mpe esukaka na solo. Losambo ezali ebandeli

malamu, mpe okoki kosambela yango sik'oyo; kasi yoka nyonso oyo bantoma bayanolaki, mpe sala yango, mpe okobika. Oyo ezali nzela ya kokota. Yekola yango yo moko, mpe tambola na yango.

MITUNA MISATO OYO BOYEKOLI OYO EKOYANOLA:

1. Ntango bato bazokamaki na motema mpe bagangaki, tosala nini, bantoma bayanolaki boni?
2. Ndenge nini kondima na motema mpe kotatola na monoko elimboli, mpe libatisi na kombo ya Yesu Klisto esalaka nini?
3. Bo-ني ya lobiko ezali kaka ebandeli, to esengeli mpe moto akoba, akangama na Klisto, mpe ayika mpiko kino na nsuka?

I. MITUNA — BABALI MPE BANDEKO, TOSALA NINI?

Misala ya Bantoma 2:36 Boye, tika ete bato nyonso ya Isalaele bayeba na bosolo ete Nzambe akomisi Yesu oyo bobakaki na ekulusu Nkolo mpe Klisto. (37) Tango bato bayokaki bongo, mitema na bango eyokaki pasi makasi mpe balobaki na Petelo mpe bantoma mosusu: — Bandeko, tosala nini?

BAYOKAKI MPASI NA MOTEMA → BANDEKO NA BASUSU, TOSALA NINI?

II. NTINA — KLISTO AKUFAKI, MPE MAKILA NA YE ELONGOLAKA MASUMU

A. Barome 5:8 Kasi tala ndenge nini Nzambe alakisi biso bolingo na Ye: wana tozalaki nanu bato ya masumu, Klisto akufelaki biso.

NTANGO TOZALAKI NANU BASUMUKI → KRISTO AKUFAKI MPO NA BISO.

B. Emoniseli 1:5 mpe kowuta na Yesu-Klisto, Motatoli oyo akosaka te, Mosekwi ya liboso kati na bakufi, mpe Mokonzi ya bakonzi ya mokili! Epai na Ye oyo alingaka biso mpe akangolaki biso na masumu na biso na nzela ya makila na Ye **[G3068 louo ■]**

MOTATOLI YA SEMBO + MWANA YA LIBOSO KATI NA BAKUFI → YE OYO ALINGAKI BISO → ASUKOLAKI BISO NA MASUMU NA BISO NA MAKILA NA YE MOKO.

C. Ba-Efeso 1:7 Kati na Klisto, tozwi lisiko na nzela ya makila na Ye, mpe bolimbisi ya masumu, kolanda bomengo ya ngolu ya Nzambe

NA YE TOZALI NA LISIKOLI NA NZELA YA MAKILA NA YE = BOLIMBISI YA MASUMU.

(Makanisi na ngai — lisiko mpe bolimbisi ya masumu ezali NA YE. Yango wana tobatisamaka NA KATI na Ye: makila oyo esukolaka biso, mpe bolimbisi oyo esombaka na yango, ezwamaka kaka na Moto oyo tobatisamaka na kati na Ye.)

D. Ezayi 52:14 Ndenge bato mingi bazalaki na somo mpo na ye na ndenge abebaki, elongi na ye etikalaki lisusu te lokola elongi ya moto, mpe lolenge na ye etikalaki lisusu te lokola mwana ya moto nyonso

ELONGI NA YE ETIKALAKI LISUSU TE LOKOLA ELONGI YA MOTO → MPE LOLENGE NA YE ETIKALAKI LISUSU TE LOKOLA MWANA YA MOTO NYONSO.

E. Ezayi 50:6 Napesaki mokongo na ngai epai ya bato oyo bazalaki kobeta ngai, matama na ngai, epai ya bato oyo bazalaki kopikola ngai mandefu. Nabombaki elongi na ngai te na kotiolama mpe na basoyi.

NAPESAKI MOKONGO NA NGAI EPAI YA BABETI + MATAMA NA NGAI EPAI YA BAOYO BAZALAKI KOBOTOLA NSUKI → NABOMBAKI TE ELONGI NA NGAI LIBOSO YA SONI MPE SOYI.

F. Banzembo 22:15–22:19 (KJV 22:14-18) Nakomi lokola mayi oyo ezali kosopana, mpe mikuwa na ngai nyonso ekabwani; motema na ngai ekomi lokola mafuta oyo ezali konyangwama kati na ngai. (15) Makasi na ngai ekawuki lokola potopoto, mpe nazali kokoka lisusu koloba te; otie ngai pembeni ya lilita. (16) Bambwa ezingeli ngai, ngulupa ya bato mabe bayei kobundisa ngai, bazali kotambola zingazinga na ngai; bakangi maboko mpe makolo na ngai na basinga. (17) Nakoki sik'oyo kotanga ata mikuwa na ngai nyonso; kasi bato bazali kotala mpe koseka ngai (18) bazali kokabola bilamba na ngai mpe kobeta zeke mpo na nzambala na ngai.

MIKUWA NA NGAI NYONSO ELONGWANI NA BISIKA → BATOBOLI MAKOLO NA NGAI MPE MAINDU NA NGAI → BAKABOLI BILAMBA NA NGAI + BABETI ZEKE MPO NA BILAMBA NA NGAI.

G. Ezayi 53:4 Solo, amemaki mokumba ya bokono na biso mpe alataki pasi na biso kati na nzoto na ye; kasi biso, tokanisaki ete Nzambe nde abetaki ye, apesaki ye etumbu mpe asambwisaki ye.

[H7495 rapha ■] (5) Nzokande, bazokisaki ye bapota mpo na botomboki na biso, banyokolaki ye mpo na masumu na biso; etumbu oyo ememelaki biso kimia ekweyaki na nzoto na ye; mpe na nzela ya bapota na ye, biso tobikisami na bokono na biso.

AZOKISAMAKI MPO NA MASUMU NA BISO + BANYOKOLAKI YE MPO NA MABE NA BISO → NA BAPOTA NA YE, TOBIKISAMI.

H. Matayo 27:28 Balongolaki Ye bilamba, balatisaki Ye nzambala ya motane (29) balatisaki Ye ekoti ya nzube na moto mpe basimbisaki Ye lingenda moke na loboko na Ye ya mobali; bongo babandaki kofukama liboso na Ye mpo na kotiola Ye, na koloba: «Mbote, mokonzi ya Bayuda!» (30) Bazalaki kobwakela Ye soyi, kokamata lingenda moke oyo basimbisaki Ye na loboko mpe kobeta Ye na moto.

MOTOLE YA NZUBE NA MOTÓ NA YE → BABWAKELAKI YE SOYI + BABETAKI YE NA MOTÓ.

I. Luka 22:44 Lokola azalaki koyoka somo makasi, asambelaki lisusu makasi koleka, kino motoki na Ye ekomaki lokola matanga ya makila oyo ekomaki kokweya na mabele.]

KINO MOTOKI NA YE EKOMAKI LOKOLA MATANGA YA MAKILA OYO EKOMAKI KOKWEYA NA MABELE.

J. Yoane 19:34 Moko kati na basoda atobolaki mopanzi ya Yesu na nzela ya likonga; mpe mbala moko, makila mpe mayi ebimaki na mopanzi yango.

LIKONGA ETOBOLI MOPANZI NA YE → MBALAKAKA MAKILA NA MAI EBIMAKI.

(Makanisi na ngai ya moko — tánga yango malembe, mpe yebe ete ezalaki mpo na YO. Elongi oyo ekelaki minzoto ebebisamaki kino kokoma koyebana lisusu te. Mokongo oyo esimbaka biloko nyonso efungwamaki na fimbo. Maboko oyo ebikisaki moto na maba etutamaki na bibende. Mikuwa na Ye emonanaki mpo na kotángama. Motoki ekweaki lokola makila liboso ete nzeté moko ya kotungisa etyama. Alongwamaki na makasi te: Apesaki mokongo na Ye na motema moko; abombaki elongi na Ye te. Fimbo na fimbo ezalaki lisumu na yo elalisami likolo na Ye, mpota na mpota ezalaki mabe na yo, litangá na litangá ezalaki nyongo na yo. Mpe tango esalemaki nyonso, makila na mai ebimaki na mopanzi na Ye — makila mpo na kosukola yo, mpe mai mpo na kokunda yo elongo na Ye. Yango wana, tango bayebisi yo ete obongola motema mpe obatisama, bazali kosenga yo te kosala eloko moko ya makasi. Bazali kosenga yo ete oyamba, na mabólóngó, oyo esengaki Ye biloko nyonso wana.)

III. NDIMA YESU KLISTO NKOLO — MPE TATOLA YE NA MONOKO NA YO

A. Ebandeli 15:6 Abrami azalaki na kondima epai ya Yawe, yango wana Yawe atangaki ye lokola moto ya sembo. **[H539 aman ■]**

ABRAMI AZALAKI NA KONDIMA EPAI YA YAWE → YANGO WANA YAWE ATANGAKI YE LOKOLA MOTO YA SEMBO.

B. Barome 4:3 Makomi elobi nini? «Abrayami azalaki na kondima epai ya Nzambe, yango wana Nzambe atangaki ye lokola moto ya sembo.»

ABRAHAMU AYAMBAKI NZAMBE → ETANGAMAKI NA YE LOKOLA BOSEMBO.

C. Mitango 21:8 Yawe alobaki na Moyize: — Salisa nyoka moko ya ebende mpe telemisa yango likolo ya nzete mpo ete moto nyonso oyo aswami, atala yango mpe abika. (9) Boye, Moyize asalisaki nyoka moko ya ebende mpe atelemisaki yango na likolo ya nzete. Boye moto nyonso oyo nyoka eswaki, bongo atalaki nyoka ya ebende, abikaki.

MOTO NYONSO OYO ALUKAMI MPO NA KOSWA, SOKI ATALI YANGO → AKOBICA.

D. Yoane 3:14 Ndenge kaka Moyize atelemisaki na nzete, ekeko ya nyoka kati na esobe, ndenge wana mpe Mwana na Moto asengeli kotombolama **[G4100 pisteuo ■]** (15) mpo ete moto nyonso oyo akondima Ye azwa, kati na Ye, bomoi ya seko. (16) Pamba te Nzambe alingaki mokili mingi penza, yango wana apesaki Mwana na Ye se moko, mpo ete moto nyonso oyo akondima Ye akufa te kasi azwa bomoi ya seko.

NDENGE MOSE ATOMBOLAKI NYOKA → BOBELE BONGO MWANA NA MOTO ASENGELI KOTOMBOLAMA → MOTO NYONSO OYO AKONDIMA YE AKOBEBA TE, KASI AKOZALA NA BOMOI YA SEKO.

(Makanisi na ngai moko — tia makambo mibale oyo esika moko mpe tika ete eteya biso. Na esobe, bato oyo bazalaki kokufa bayebisamaki te ete básala mosala mpo na kozwa lobiko. Bayebisamaki ete bátala, na kondima, eloko oyo Nzambe atombolaki na likolo ya nzete — mpe babikaki. Yesu alobi ete nzete wana ezalaki elilingi ya ekulusu na Ye moko. Kondima ezali kotala. Liboso moto abongola motema mpo na likambo moko, to atosa likambo moko, asengeli liboso kotala na motema mobimba Ye oyo atombwamaki, mpe kotia elikya na Ye. Mpe tala Abrahama: andimaki, mpe Nzambe atangaki yango epai na ye lokola bosembo — liboso ya mobeko, liboso ya elongi nyonso ya bosambeli. Kondima ezali esika nyonso ebandaka. Kasi tala ndenge kondima ekendaka noki na botosi na baverse oyo elandi — na butu wana moko, na ngonga wana moko.)

E. Barome 10:8 Boye, elobaka penza nini? «Liloba ezali pene na yo, ezali kati na monoko na yo mpe kati na motema na yo.» Liloba yango nde ezali Liloba ya kondima, mpe yango nde tozali kotatola.

[G3670 homologueo ■] (9) Soki otatoli na monoko na yo ete Yesu azali Nkolo, mpe ondimi na motema na yo ete Nzambe asekwisaki Ye kati na bakufi, okobika; (10) pamba te kondima oyo ekomisaka sembo ewutaka na motema, mpe litatoli oyo ememaka na lobiko ebimaka nde na monoko.

TATOLA NA MONOKO NA YO NKOLO YESU + NDIMA NA MOTEMA NA YO ETE NZAMBE ASEKWISAKI YE NA BAKUFI → OKOBIKA.

F. Barome 10:13 Solo, moto nyonso oyo akobelega Kombo ya Nkolo akobikisama.

MOTO NYONSO OYO AKOBELELA NKOMBO YA NKOLO → AKOBIKISAMA.

G. Barome 10:17 Boye, kondima ewutaka na maloba oyo toyokaka, mpe maloba oyo toyokaka ewutaka na Liloba ya Klisto.

BOYE, KONDIMA EWUTAKA NA MALOBA OYO TOYOKAKA → MPE MALOBA OYO TOYOKAKA EWUTAKA NA LILOBA YA KLISTO.

H. Misala ya Bantoma 16:29 Mokengeli boloko asengaki mwinda, akotaki mbangu kati na boloko, mpe amibwakaki liboso ya Polo mpe Silasi na kolenga makasi. **[G4100 pisteuo ■]** (30) Bongo abimisaki bango libanda mpe atunaki bango: — Batata, nasala nini mpo ete nabika? (31) Bazongisaki: — Ndimba Nkolo Yesu, mpe okobika, yo mpe libota na yo. (32) Bongo bateyaki ye mpe libota na ye Liloba na Nkolo. (33) Kaka na ngonga wana ya butu, mokengeli boloko azwaki bango elongo na ye mpe asukolaki bango bapota; bongo, mbala moko, ye mpe libota na ye bazwaki libatisi.

BANKOLO, NASENGELI KOSALA NINI MPO NABIKA? → NDIMA NKOLO YESU KLISTO → MPE ABATISAMAKI, YE NA BATO NYONSO NDAKO NA YE, NA MBALA MOKO.

(Makanisi na ngai moko — mbala mibale kaka na Biblia mobimba nde motuna oyo elobamaki na mongongo makasi: awa na boloko ya Filipi, mpe na Pantekoti na Misala 2. Tia biyano mibale wana bango na bango. Bato ya Pantekoti bayokaki mpe basilaki kondima — yango wana bazokamaki na motema — yango wana Petro abandaki na litambe oyo elandi: bongola motema, mpe bozwa libatisi. Mokengeli ya boloko ayebaki naino eloko te, yango wana Paulo abandaki na litambe ya liboso: kondima — mpe na sima alobelaki ye liloba ya Nkolo, mpe na ngonga wana kaka ya butu, moto yango azwaki libatisi. Bibandeli mibale, nzela moko. Kondima ezali monguna ya libatisi te, mpe libatisi ezali monguna ya kondima te; kondima ezali motema oyo etosaka, mpe ngonga wana kaka ekoki.)

I. Ba-Ebre 11:6 Nzokande, moto moko te akoki kosepelisa Nzambe soki azangi kondima, pamba te moto oyo azali kopusana pene ya Nzambe asengeli kondima ete Nzambe azali mpe afutaka bato oyo balukaka Ye.

NZOKANDE, MOTO MOKO TE AKOKI KOSEPELISA NZAMBE SOKI AZANGI KONDIMA → MOTO MOKO TE AKOKI KOSEPELISA NZAMBE SOKI AZANGI KONDIMA.

IV. EYANO — BONGOLA MOTEMA, ZWA LIBATISI, ZWA MOLIMO MOSANTU

Misala ya Bantoma 2:38 Petelo azongiselaki bango: — Bobongola mitema; tika ete moko na moko kati na bino azwa libatisi na Kombo na Yesu-Klisto mpo ete masumu na ye elimbisama, bongo bokozwa likabo ya Molimo Mosantu. **[G859 aphasis ■] [G907 baptizo ■] [G3340 metanoeo ■]** (39) Pamba te elaka oyo ezali mpo na bino, mpo na bana na bino mpe mpo na bavandi nyonso ya bikolo ya mosika, bato nyonso oyo Nkolo, Nzambe na biso, akobenga.

BOYOLA MOTEMA + BATISA NA NKOMBO YA YESU KRISTO MPO NA BOLIMBISI YA MASUMU → BOKOZWA LIKABO YA MOLIMO MOSANTU.

V. BONGWANA

A. Misala ya Bantoma 3:19 Yango wana, bobongola mitema mpe bozonga epai ya Nzambe mpo ete alimbisa masumu na bino

BONGWANA MOTEMA + BOBONGOLI → MPO ETA MASUMU NA BINO ELIMWA.

B. Luka 13:3 Nazali koloba na bino: Ezali bongo te! Kasi soki bobongoli mitema te, bino mpe bokokufa bino nyonso.

SOKI BOBONGWANI TE → BINO NYONSO BOKOKUFA SE NDENGE MOKO.

C. 2 Bakolinto 7:10 Mawa oyo ewutaka na mokano ya Nzambe ememaka moto na kobongola motema, mpe kobongola motema ememaka na lobiko, mpe bayokelaka yango pasi na motema te. Kasi mawa oyo ewutaka na baposa ya mokili ememaka na kufa.

MAWA OYO EWUTAKA NA MOKANO YA NZAMBE EMEMAKA MOTO NA KOBONGOLA MOTEMA → KASI MAWA OYO EWUTAKA NA BAPOSA YA MOKILI EMEMAKA NA KUFA.

(Makanisi na ngai ya moko — kokanisa te ete ezali liloba ya moke, oyo elobamaki mbala moko mpe esukaki. Boyamba nzoto, mpe maloba lokola yango, eyokanaka na Biblia mobimba mbala nkama moko na zomi na mibale — mbala ntuku minei na motoba na Testama ya Kala, mpe mbala ntuku motoba na motoba na Testama ya Sika. Banda na basakoli oyo bagangaki bóbáluka, bóbáluka, tii na Yoane oyo agangaki boyamba nzoto, tii na Nkolo Ye moko, tii na bantoma, tii na Klisto oyo asekwaki mpe akomelaki mangomba — libiangi moko ezali kotambola banda na Ebandeli tii na Emoniseli: BALUKA. Nzambe atikalaki naino te kobenga bato na yango. Mpe moto moko te akoki kotika kosala yango.)

VI. BOZWA BATISI NA KATI YA KRISTO MPO NA BOLIMBISI YA MASUMU

A. Misala ya Bantoma 22:16 Mpo na nini ozali kolekisa tango? Telema, zwa libatisi mpe belela Kombo ya Nkolo mpo ete opetolama na masumu na yo.» **[G907 baptizo ■]**

TELEMA, MPE BATISAMA, MPE SUKOLA MASUMU NA YO → KOBELELA NKOMBO YA NKOLO.

B. Barome 6:4 Bakundaki biso elongo na Ye na nzela ya libatisi kati na kufa na Ye mpo ete, lokola Klisto asekwaki kati na bakufi na nzela ya nkembo ya Tata, biso mpe totambola na bomoi ya sika.

BAKUNDAMI ELONGO NA YE NA LIBATISI KATI NA LIWA → NDENGE WANA MPE BISO TOSENGELI KOTAMBOLA NA BOMOI YA SIKA.

C. Bakolose 2:12 bakundaki bino elongo na Klisto na nzela ya libatisi; mpe, kati na Ye, bosekwaki elongo na Ye na nzela ya kondima kati na nguya ya Nzambe oyo asekwisaki Ye kati na bakufi.

KOKUNDAMA ELONGO NA YE NA LIBATISI → KOSEKWA ELONGO NA YE NA NZELA YA KONDIMA NA MOSALA YA NZAMBE.

D. 1 Petelo 3:21 Mayi yango ezali elilingi ya libatisi oyo ebikisi bino sik'oyo. Libatisi yango elongolaka mbindo ya nzoto te, kasi ezali mokano ya kotambola na motema peto liboso ya Nzambe; mpe ezali kobikisa bino na nzela ya lisekwa ya Yesu-Klisto

LIBATISI EZALI MPE KOBIKISA BINO SIK'OYO = MOKANO YA KOTAMBOLA NA MOTEMA PETO LIBOSO YA NZAMBE.

(Makanisi na ngai — ezali mai te ekobikisa. Ezali eyano ya lolenge malamu na motema likolo ya Nzambe : makila oyo esangani na motema na nzela ya botosi ya libatisimo, mpe moto akotelema na bomoi ya sika.)

2 Bakonzi 5:10 Elize atindaki moto moko mpo na koyebisa Namani: — Kende kosukola mbala sambo na ebale Yordani; bongo nzoto na yo ekobongwana, mpe okokoma peto. **[H2891 taher ■]**

KENDE KOSUKOLA NA JORDÁN MBALA SAMBA → MOSUNI NA YO EKOZONGA, MPE OKOZALA PSINA.

2 Bakonzi 5:13 Kasi basali na ye bapusanaki mpe balobaki na ye: — Nkolo, soki mosakoli ayebisaki yo ete osala likambo moko ya monene, boni, olingaki kosala yango te? Bongo mpo na nini te koleka, tango azali koloba na yo: «Sukola, mpe okokoma peto!»

SOKI MOSAKOLI ATINDAKI YO KOSALA LIKAMBO MOKO YA MONENE, OLINGAKI KOSALA YANGO TE? → BONA NINI SOKI ALOBI, SUKOLA, MPE KOMA PSENZO?

2 Bakonzi 5:14 Boye Namani akitaki mpe amizindisaki mbala sambo na ebale Yordani, ndenge moto na Nzambe ayebisaki ye; mpe nzoto na ye ebongwanaki mpe ekomaki peto lokola nzoto ya elenge mobali.

BOYE NAMANI AKITAKI MPE AMIZINDISAKI MBALA SAMBO NA EBALE YORDANI → MPE NZOTO NA YE EBONGWANAKI MPE EKOMAKI PETO LOKOLA NZOTO YA ELENGE MOBALI.

(Makanisi na ngai ya moko — talá awa bosolo yango kaka, elakisamaki kala. Naamáni azalaki moto monene, mpe azalaki na maba, mpe bayebisaki ye kosala eloko moke: kende kosukola na Yordáne mbala sambo, mpe akozala peto. Asilikaki, mpe azalaki kolikya elembo moko ya monene, mpe akanisaki ete bibale ya mboka na ye moko eleki mai ya Isráele — ndenge kaka bato bazali kokweya na liboso ya mitindo ya pete boye. Kasi ezalaki soko moke te mai ya Yordáne oyo ebikisaki ye; ezalaki kotosa liloba ya Nzambe kati na mai oyo Nzambe apesaki nkombo. Akitaki mpe azindisaki nzoto mbala sambo, mpe loposo na ye ezongaki lokola loposo ya MWANA MOKE. Yango nde ndenge moto akoki kobotama lisusu: te na milende ya monene ya ye moko, kasi na kokita na botosi, mpe kobima lokola mwana ya sika, mpe peto.)

E. Malako 16:16 Moto oyo akondima mpe akozwa libatisi akobika, kasi moto oyo akondima te akozwa etumbu. **[G907 baptizo ■]**

MOTO OYO AKONDIMA MPE AKOBATISAMA → AKOBIKISAMA.

F. Yoane 3:5 Yesu azongiselaki ye: — Nazali koloba na yo penza ya solo: moto moko te akoki kokota na Bokonzi ya Nzambe soki abotami te na mayi mpe na Molimo. **[G1080 gennao ■]**

SOKI MOTO ABOTAMI TE NA MAI MPE NA MOLIMO → AKOKI KOKOTA TE NA BOKONZI YA NZAMBE.

G. Bagalatia 3:27 pamba te bino nyonso oyo bozwaki libatisi kati na Klisto bolataki nde Klisto. **[G907 baptizo ■]**

BATO NYONSO OYO BAZWAKI LIBATISI KATI NA KLISTO → BALATAKI KLISTO.

H. Tito 3:4 Kasi tango Nzambe Mobikisi na biso amonisaki boboto mpe bolingo na Ye mpo na bato (5) abikisaki biso. Asalaki bongo mpo na bosembo na biso te, kasi mpo na mawa na Ye na nzela ya Molimo Mosantu oyo akomisaki biso bato ya sika na mokolo ya mbotama na biso ya mibale.

BOBOTO MPE BOLINGO YA NZAMBE MOBIKISI NA BISO EMONANAKI → NA MISALA YA BOSEMBO TE → KOLANDANA NA NGOLU NA YE ABIKISAKI BISO, NA NZELA YA KOSUKOLAMA YA KOBOTAMA YA SIKA.

I. Ba-Efeso 2:8 Pamba te bobikisami nde na ngolu, na nzela ya kondima—mpe yango ewuti na bino te, kasi ezali nde likabo kowuta na Nzambe— **[G5485 charis ■]** (9) ezali na nzela ya misala na bino te mpo ete moko te akoka komikumisa. (10) Solo, tozali mbuma ya mosala ya Nzambe: Akelaki biso kati na Yesu-Klisto mpo ete tosala misala ya malamumu oyo Nzambe abongisa wuta kala mpo ete tokokisa yango.

NA NGOLU BOBIKISAMI NA NZELA YA KONDIMA = LIKABO YA NZAMBE → NA MISALA TE, MPO ELONGA TE MOTO MOKO AMIKUMISA → TOZALI MOSALA NA YE, BAKELA BISO NA KATI YA KLISTO YESU MPO NA MISALA YA MALAMU.

(Makanisi na ngai — simba mateya oyo mibale esika moko, mpe etumba ezali te kati na yango. Ngolu ezali likabo; kondima ezali koyamba yango; mpe libatisi ezali mosala te oyo esengeli kozwa lifuti, ndenge mpe Naamani azwaki te lifuti ya kobika na kokitisama na ebale, to bato oyo bazalaki kokufa bazwaki te lifuti ya bomoi na botali nyoka ya bronze. Nzambe apesaki nyonso; moto asengeli kaka kotosa mpe kondima. Moto oyo azali kobima na mai azali na eloko ya komikumisa te — akundamaki, mpe Nzambe asekwisaki ye. Elobamaki liboso na ntina ya 1 Petelo 3:21, mpe ezali solo mpe awa: ezali mai te, mpe ezali misala ya maboko na biso te. Ezali ngolu, oyo bazwaka na botosi ya kondima. Mpe vese oyo elandi mbala moko elobi mpo na nini misala ezali: ekozala te motuka ya lobiko, kasi mbuma na yango — tozali mosala ya Nzambe ye moko, tosalemi sika kati na Klisto Yesu mpo tótambola na misala malamumu oyo Ye asili kobongisela biso. Moto moko te oyo atosi mobeko azwi likabo lokola lifuti, mpe moto moko te oyo abengi yango lifuti ayebi mobeko malamumu.)

J. 1 Timote 1:13 atako liboso nazalaki kofinga mpe konyokola Ye mpe nazalaki moto na kanza; kasi ayokelaki ngai mawa, pamba te nazalaki koyeba te makambo oyo nazalaki kosala mpe nazalaki na kondima te.

MOFINGI NZAMBE + MONYOKOLI + MOTO MABE → KASI NAZWAKI NGOLU.

(Makanisi na ngai ya moko — talá NANI masumu na ye elongwaki na botosi oyo. Saulo ya Tarse azalaki konyokola nzela ya Klisto kino na liwa. Azalaki kokanga mibali na basi mpe kobenda bango na bolóko, moto ya kofinga mpe monyokoli ya bato ya Nzambe. Nkolo Ye Moko akutanaki na ye na nzela, abwakaki ye na mabele, mpe alobaki na ye longwa na likoló. Mpe ATA BONGO, sima ya mikolo misato, Anania atindamaki mpo na koloba: teleme, mpe zwa libatisi, mpe sukola masumu na yo, kobelesa nkombo ya Nkolo. Soki pole na nzela ya Damasi elongolaki te masumu ya Saulo, kasi mayi ya botosi nde elongolaki yango, tiká moto moko te akanisa ete masumu na ye moko ekoki kolongwa na lolenge mosusu ya pete koleka oyo Nzambe apesaki na moto oyo aleki mabe kati na basumuki.)

VII. ZWA LIKABO YA MOLIMO MOSANTU

A. Misala ya Bantoma 19:5 Boye, bayokelaki ye mpe bazwaki libatisi na Kombo ya Nkolo Yesu. (6) Tango Polo atielaki bango maboko, Molimo Mosantu akitelaki bango, mpe bakomaki koloba na nkota ya sika mpe kosakola.

BABATISI NA KOMBO YA NKOLO YESU → MOLIMO MOSANTU AYAAAA NA BANGO.

B. Barome 8:9 Nzokande bino, botambolaka te kolanda baposa ya nzoto, kasi kolanda baposa ya Molimo, mpo ete Molimo ya Nzambe azali kati na bino. Mpe soki moto azangi Molimo ya Klisto azali mpe moto na Ye te.

SOKI MOTO MOKO AZALI NA MOLIMO YA KRISTO TE → AZALI YA YE TE.

C. Misala ya Bantoma 2:39 Pamba te elaka oyo ezali mpo na bino, mpo na bana na bino mpe mpo na bavandi nyonso ya bikolo ya mosika, bato nyonso oyo Nkolo, Nzambe na biso, akobenga.

ELAKO EZALI MPO NA BINO + MPO NA BANA NA BINO + MPO NA BATO NYONSO OYO BAZALI MOSIKA.

D. Ba-Efeso 1:13 Bino mpe, sima na bino koyoka Liloba ya solo, Sango Malamu ya lobiko na bino, bondimelaki Klisto; mpe Nzambe apesaki bino Molimo Mosantu oyo alakaki mpe, na nzela ya Molimo yango, abetaki bino kashe (14) lokola ndanga ya libula na biso kino basikolami na Ye bakangolama mpo na kosanzola nkembo na Ye.

BOTIAMAKI NA ELEMBO YA MOLIMO MOSANTU WA ELAKA → OYO EZALI NDANGA YA LIBULA NA BISO.

E. 2 Bakolinto 1:22 abetaki biso kashe na Ye lokola libula na Ye, mpe atiaki Molimo na Ye kati na mitema na biso lokola ndanga ya biloko oyo akopesa biso.

ABETAKI BISO KASHE NA YE LOKOLA LIBULA NA YE + MPE ATIAKI MOLIMO NA YE KATI NA MITEMA NA BISO LOKOLA NDANGA YA BILOKO OYO AKOPESA BISO.

F. Ba-Efeso 4:30 Boyokisaka Molimo Mosantu ya Nzambe mawa te; pamba te, na nzela ya Molimo yango, Nzambe abetaki bino kashe na Ye mpo na mokolo ya kokangolama.

BOYOKISAKA MOLIMO MOSANTU YA NZAMBE MAWA TE; PAMBA TE → NA NZELA YA MOLIMO YANGO, NZAMBE ABETAKI BINO KASHE NA YE MPO NA MOKOLO YA KOKANGOLAMA.

(Makanisi na ngai moko — Molimo Mosantu azali mbano te mpo na baponami moke. Ye azali ELEMBO ya Mokonzi likolo ya baoyo bazali ya Ye, mpe azali LIFUTI YA LIBOSO — eteni ya liboso ya libula oyo epesami liboso — ete ozali ya Ye kino na mokolo ya lisikoli. Yango wana motuna eteleme polele, mpe esengeli kotunama: osili kozwa Molimo Mosantu? Zambi liloba elobi yango polele: moto nyonso oyo azali na Molimo ya Klisto te, azali ya Ye te. Mokanda oyo ezangi elembo ezali mokanda ya Mokonzi te. Moto oyo azangi Molimo azali nanu ya Klisto te. Luká Ye kino okozwa Ye.)

VIII. KOBAKISA KOTELEMA NGWI — LITEYA YA BANTOMA, BOYOKANI, KOBUKA LIPA, MABONDELI

A. Misala ya Bantoma 2:41 Bato oyo bandimaki mateya ya Petelo bazwaki libatisi. Mpe na mokolo wana, bato pene nkoto misato babakisamaki na lisanga ya bandimi. **[G4342 proskartereo ■]** (42) Bazalaki komipesa mingi penza na malakisi ya bantoma, na kozala lisanga, na kobuka lipa mpe na kosambela.

BATO OYO BAYAMBAKI LIBOKU NA ESENGO BAZWAKI BATISMO → BAZALAKI KOTIA MITEMA NA MALAMU NA MATEYA YA BANTOMA + BOYOKANI + KOBUKA LIMPA + MABONDELI.

B. Misala ya Bantoma 2:46 Mikolo nyonso bazalaki kokoba kosangana na Tempelo. Bazalaki kokabola lipa na bandako na bango, kolia bilei na bango na esengo nyonso mpe na motema ya komikitisa. (47) Bazalaki kokumisa Nzambe, mpe bato nyonso bazalaki kolinga bango. Bongo, mikolo nyonso, Nkolo azalaki kobakisa na lisanga na bango bato oyo bazalaki kobika.

MIKOLO NYONSO BAZALAKI KOKOBA KOSANGANA NA TEMPELO → NKOLO AZALAKI KOBAKISA NA LISANGA NA BANGO BATO OYO BAZALAKI KOBIKA.

C. 1 Bakolinto 11:23 Pamba te, nateyaki bino makambo oyo nazwaki epai ya Nkolo: Nkolo Yesu, na butu oyo batekaki Ye, azwaki lipa; (24) mpe, sima na Ye kozongisa matondi epai ya Nzambe, akataki yango mpe alobaki: «Oyo ezali nzoto na Ngai; epesami mpo na bino! Bosalaka boye mpo na kokanisa Ngai.» (25) Ndenge moko mpe, sima na Ye kolia, azwaki kopo mpe alobaki: «Kopo oyo ezali Boyokani ya sika kati na makila na Ngai! Tango nyonso bokobanda komela yango, bosalaka boye mpo na kokanisa Ngai.» (26)

Boye, tango nyonso bokozala kolia lipa oyo mpe komela kopo oyo, bokozala kosakola kufa ya Nkolo kino akozonga.

NAZWI YANGO EPAI YA NKOLO + OYO EZALI NZOTO NA NGAI, EPASOLAMI MPO NA BINO → BOKOSALA BOYE MPO NA KOKANISA NGAI → BOZALI KOSAKOLA LIWA YA NKOLO KINO AKOYA.

D. Yoane 6:54 Moto oyo alie nzoto na Ngai mpe ameli makila na Ngai, azali na bomoi ya seko; mpe Ngai, nakosekwisa ye na mokolo ya suka.

MOTO OYO AKOLIYA MOSUNI NA NGAI MPE AKOMELA MAKILA NA NGAI, AZALI NA BOMOI YA SEKO → NAKOSEKWISA YE NA MOKOLO YA SUKA.

E. 1 Yoane 1:9 Soki toyamboli masumu na biso, Nzambe akolimbisa biso mpe akopetola biso na mabe nyonso, pamba te azali Sembo mpe Moyengebene.

SOKI TOYAMBOLI MASUMU NA BISO → NZAMBE AKOLIMBISA BISO MPE AKOPETOLA BISO NA MABE NYONSO, PAMBA TE AZALI SEMBO MPE MOYENGEBENE.

F. Ba-Ebre 3:13 kasi bolendisanaka bino na bino mokolo na mokolo, na tango nyonso oyo bakoki nanu koloba «lelo,» mpo ete moko te kati na bino akosama na masumu mpe akoma motema libanga.

KASI BOLENDISANAKA BINO NA BINO MOKOLO NA MOKOLO → MPO ETE MOKO TE KATI NA BINO AKOSAMA NA MASUMU MPE AKOMA MOTEMA LIBANGA.

(Makanisi na ngai moko — talá ndenge liloba "MOKOLO NA MOKOLO" ezongelami mbala mingi. Bazalaki kokoba mokolo na mokolo. Bazalaki kobuka lipa ndako na ndako. Bazalaki kolendisana bango na bango mokolo na mokolo. Oyo ezali te lingomba ya ngonga moko na mokolo ya lomingo, mpe ngonga moko na katikati ya poso — kiti oyo eyeisamaki moto mbala mibale, mpe bomoi mosusu etikali ya moto ye moko. Lingomba ya liboso ezalaki kobika yango mokolo na mokolo, elongo, mpe Nkolo azalaki kobakisa mokolo na mokolo epai na bango baoyo bazalaki kobikisama. Kondima oyo ebombami kino likita ya nsima ezali kondima oyo ekómaka libanga na nzela ya lokuta ya masumu. Azali kosenga te eleko ya kotala. Azali kosenga bomoi mobimba.)

IX. TIKALA KATI NA KLISTO — KOB'A KATI NA KONDIMA

A. Yoane 15:4 Bowumela kati na Ngai, mpe Ngai nakowumela kati na bino. Ndenge etape ekoki kobota bambuma te na ndenge na yango moko, soki ekangani te na nzete na yango ya vino, ndenge wana mpe bino, bokoki kobota bambuma te soki bokangani na Ngai te. **[G3306 meno ■]** (5) Nazali nzete ya vino; bino, bozali bitape. Moto oyo akowumela kati na Ngai, mpe Ngai kati na ye, akobotaka bambuma ebele, pamba te bokoki kosala eloko moko te, soki na lisungi na Ngai te.

SOKO BOFANDI TE NA KATI NA NGAI → KOZANGA NGAI BOKOKI KOSALA ELOKO TE.

B. Bakolose 1:23 Kasi bosengeli penza kowumela, kotelema ngwi mpe kolenda kati na kondima na bino; mpe bosengeli koboya kopengwa mosika ya elikya oyo bozwaki wuta tango boyokaki Sango Malamu. Sango Malamu yango esakolamaki kati na bikelamu nyonso oyo ezali na se ya Likolo, mpe ngai Polo nakoma mosali na yango.

KASI BOSENGELI PENZA KOWUMELA, KOTELEMA NGWI MPE KOLENDA KATI NA KONDIMA NA BINO → KOTELEMA NGWI MPE KOLENDA KATI NA KONDIMA NA BINO.

C. 2 Yoane 1:9 Moto nyonso oyo azali kowumela te kati na mateya ya Klisto, kasi abimi libanda na yango, azali moko te na Nzambe; nzokande moto oyo azali kowumela kati na mateya yango azali moko na Tata mpe na Mwana. **[G3306 meno ■]**

OYO AKOTIKALA NA MATEYA YA KLISTO → AZALI NA TATA MPE MWANA.

D. Barome 11:22 Yango wana, sosola malamu boboto mpe kanda na Nzambe: kanda epai ya bato oyo bakweyi, mpe boboto epai na yo soki ozali kokoba kowumela kaka na bolamu yango. Soki te, yo mpe okokatama.

TALA BOBOTO MPE MAKASI YA NZAMBE → SOKI OZALI KOKOBA NA BOBOTO NA YE → SOKI TE, YO MPE OKOKATAMA.

E. Emoniseli 3:15 Nayebi misala na yo, mpe nayebi malamu ete ozali malili te mpe ozali moto te; nalingaki nde ozala malili to moto. (16) Kasi lokola ozali malili te mpe ozali moto te, nazali kosanza yo wuta na monoko na Ngai.

MALILI TE, MOTO TE → MPO OZALI MOTO NA KATIKATI → NAKOSANZOLA YO NA MONOKO NA NGAI.

(Makanisi na ngai moko — talá makambo oyo Nkolo asalaka na moto oyo azali ya moyi te. Ezali kaka moto ya mpio te, kasi mpe moto oyo azali na moyi te, oyo azali na lingomba mua moke mpo na kozala malamumu na miso ya bato, kasi te mpo na kozala na bomoi ya solo — moto wana Ye akobwaka na monoko na Ye. Kokangama na Ye ezali te kokangama na nsinga moko pamba, ya moto na mokolo ya Sanda mpe ya mpio mikolo mosusu nyonso ya poso. Ezali nde kopela. Malamumu ozala moto ya moyi, alobi, to ata ya mpio, koleka kozala na kati kati oyo eyokisaka Ye mpasi na motema. Tikala kati na Ye, mpe tika ete Ye abatela yo kopela kino na suka.)

X. KOKANGA MOTEMA TÉE NA NSUKA

A. Matayo 24:13 Kasi moto oyo akoyika mpiko kino na suka akobika. **[G5278 hupomeno ■]**

OYO AKOKANGA MOTEMA TEE NA SUKA → YE MOKO AKOBIKISAMA.

B. Emoniseli 2:10 Kobanga te pasi oyo osengeli komona. Tala, Satana akobwaka bato mingi kati na bino na boloko mpo na komeka bino mpe bokonyokwama mikolo zomi. Zala kaka sembo kati na kondima na yo kino na kufa, mpe Ngai nakopesa yo bomoi lokola motole ya elonga na yo.

KOBANGA TE ATA MOKO YA MAKAMBO OYO OKONYOKWAMA → ZALA SEMBO KINO NA LIWA → NAKOPESA YO MOTOLE YA BOMOI.

C. 1 Bakolinto 11:28 Boye tika ete moto nyonso amitala malamumu liboso ya kolia lipa mpe komela wuta na kopu!

TIKA ATO MOTO AMITALA YE MOKO → MPE NA BONGO TIKA ALIA LIMPA WANA, MPE AMELA NA KOPO WANA.

D. Masese 24:16 pamba te ata soki moto ya sembo akweyi mbala sambo, akotelema kaka; nzokande pasi ekweyisaka moto mabe.

MOTO YA SEMBO AKOKWEYA MBALA SAMBO, KASI AKOTELEMA LISUSU.

E. 1 Yoane 2:1 Bana na ngai, nazali kokomela bino makambo oyo mpo ete bosala masumu te. Kasi soki esali ete moko kati na bino akweyi na lisumu, tozali na Molobeli moko epai ya Tata: Yesu-Klisto, Nkolo-Na-Bosembo.

SOKI MOTO ASALI LISUMU → TOZALI NA MOLOBI EPAI YA TATA, YESU KRISTO MOSEMBO.

F. Ba-Ebre 7:25 Yango wana azali na makoki ya kobikisa libela, bato oyo bapusanaka pene ya Nzambe na nzela na Ye, mpo ete azali tango nyonso na bomoi mpo na kobondelaka Nzambe na tina na bango.

AKOKI KOBIKISA BANGO MOBIMBA → AZALI NA BOMOI SEKO MPO NA KOBONDELA MPO NA BANGO.

G. Banzembo 103:12 ndenge este ezali mosika ya weste, ndenge wana mpe abwakaka masumu na biso mosika na biso.

NDENGE ESTE EZALI MOSIKA YA WESTE → NDENGE WANA MPE ABWAKAKA MASUMU NA BISO MOSIKA NA BISO.

H. Ba-Ebre 8:12 nakolimbisa mabe na bango mpe nakokanisa lisusu masumu na bango te. »»

MASUMU NA BANGO MPE MABE NA BANGO NAKOKANISA LISUSU TE.

I. Yoane 10:27 Bameme na Ngai eyokaka mongongo na Ngai. Nayebi bameme na Ngai, mpe yango elandaka Ngai. (28) Napesi yango bomoi ya seko: ekokufa soki moke te, mpe moto ata moko te akobotola yango na loboko na Ngai. (29) Tata na Ngai, oyo apesaki Ngai bameme yango, aleki bato nyonso na monene, mpe moto moko te akoki kobotola yango na loboko ya Tata na Ngai.

BAMEME NA NGAI EYOKAKA MONGONGO NA NGAI + MPE YANGO ELANDAKA NGAI → MPE MOTO ATA MOKO TE AKOBOTOLA YANGO NA LOBOKO NA NGAI.

J. Ezekieli 18:24 Kasi soki moto ya sembo atiki bosembo na ye mpe akomi kosala masumu, soki amipesi na makambo nyonso ya mbindo oyo moto mabe asalaka, bokanisi ete akozala solo na bomoi? Bakokanisa lisusu ata te makambo nyonso ya bosembo oyo asalaki. Akokufa solo mpo na bozangi boyengebene na ye mpe mpo na mabe na ye oyo asalaki.

KASI SOKI MOTO YA SEMBO ATIKI BOSEMBO NA YE MPE AKOMI KOSALA MASUMU → AKOKUFA SOLO MPO NA BOZANGI BOYENGEBENE NA YE MPE MPO NA MABE NA YE OYO ASALAKI.

K. Masese 26:11 Ndenge kaka mbwa ezongelaka kolia biloko oyo yango moko esanzi, ndenge wana mpe zoba azongelaka bozoba na ye.

NDENGE KAKA MBWA EZONGELAKA KOLIA BILOKO OYO YANGO MOKO ESANZI → NDENGE WANA MPE ZOBA AZONGELAKA BOZOBA NA YE.

L. 2 Petelo 2:20 Soki, sima na bango kokabwana na mbindo ya mokili, mpo ete bayebi Yesu-Klisto, Nkolo mpe Mobikisi na biso, bamizongisi lisusu na bowumbu ya mbindo yango, bomoi na bango ekokoma mabe koleka ndenge ezalaki liboso. (21) Elingaki kozala malamumu mingi mpo na bango koyeba te nzela ya bosembo, na esika ete, sima na bango koyeba nzela ya bosembo, basundola mibeko ya bule oyo epesamelaki bango. (22) Ezaleli na bango elongisi bosolo ya masese oyo: «Mbwa ezongelaka biloko oyo yango moko esanzi» mpe «Ngulu oyo basukoli ezongelaka kotambola kati na potopoto.»

BAKANGAMI LISUSU NA YANGO, MPE BALONGAMI → NSUKA EZALI MABE MPO NA BANGO KOLEKA EBANDELI → MBWA EZONGI KOLIA OYO YE MOKO ASANGAKI + NGULU OYO ESUKOLAMAKI EZONGI KOMIBWAKA NA POTOPOTO.

M. Matayo 7:22 Na mokolo ya kosambisama, bato ebele bakoloba na Ngai: «Nkolo! Nkolo! Ezali te na Kombo na Yo nde tosakolaki, tobenganaki milimo mabe mpe tosalaki bikamwa ebele?» (23) Bongo Ngai, nakoyebisa bango: «Natikala koyeba bino te! Bolongwa liboso na Ngai, bino bato mabe!»

NKOLO, NKOLO, TOSAKOLAKI TE NA NKOMBO NA YO? → NAYEBAKI BINO TE: LONGWA LIBOSO NA NGAI, BINO BATO BOSALAKA MABE.

Makanisi na ngai moko — mwana ya moke kati na Klisto akoki kosembola loboko na moto ata soki Tata asilaki koloba te. Yango ezali kokweya ya mwana oyo azali naino koyekola, mpe Tata ayebi yango. Mwana mokolo, mobali to mwasi, asengeli koyeba malamumu koleka. Kasi tala mawa ya likambo oyo: ata soki tosalaki lisumu, babwakaka biso te. Tozali na Molobeli — Yesu Klisto, Moto ya sembo — oyo azali na bomoi tango nyonso mpe azali koloba tango nyonso epai ya Tata mpo na biso. Yango wana totelema lisusu. Moto ya sembo akweyaka mbala nsambo mpe atelema lisusu. Tomitalaka biso moko, toyambolaka masumu na biso, topesaka mokongo na yango, mpe tozongaka na mosala ya Tata na biso, kotika makambo ya kala nsima — mpo Nzambe asilaki kolongola masumu na biso mosika lokola este ezali mosika na weste, mpe akanisaka yango lisusu te. Kasi kokomisa mawa yango ntina ya kosala mabe te. Ezekiele apesi ngambo mosusu: moto ya sembo oyo apesi mokongo na bosembo na ye mpe akufi na kati ya lisumu na ye akobikisama te na nzela ya bosembo oyo azalaki na yango liboso. Petelo alakisi elilingi wana kaka na Kondimana ya Sika, mpe azwi lisese ya kala mpo na kolakisa yango: mbwa oyo ezongi na ndoto na yango, ngulu oyo esukolamaki mpe ezongi na potopoto — moto oyo abimaki na mbindo ya mokili na nzela ya koyeba Nkolo, mpe na sima azongi kuna, mpe suka na ye ezali mabe koleka ebandeli na ye. Mpe Yesu alobi na baoyo basalaki mabe na nkombo na Ye ete: "Nayebaki bino ata moke te." Sikawa simba mipanzi mibale ya mopanga oyo, kokitisa moko na yango te. Nkolo alobi ete moto moko te akoki kobotolo bampate na Ye na loboko na Ye — monguna moko te, nguyi moko te, moto moko te. Bokengi wana ezali ya solo, mpe ezali loboko na Ye nde esimbaka, kasi loboko na biso te. Kasi tala ndenge alakisi bampate wana: bayokaka mongongo na Ye, mpe balandaka Ye. Liloba etalisaka soki moke te mpate oyo epasolami na loboko na Ye; etalisaka nde oyo esukolamaki azali kozonga na potopoto, na mokano na ye moko. Makomi esimbaka nyonso mibale — loboko oyo ekoki kobukama te, mpe likebisi ete tozonga te — mpe eyanolaka yango te na formile moko ya pete, boye biso mpe tokosala bongo te. Kolembanaka te soki okweyi: Molobeli azali ya solo, mpe nzela ya kozonga na ndako ezali polele. Kokanisaka te ete okoki kozonga sima na bonsomi nyonso: likebisi mpe ezali ya solo. Kweya, kasi telema. Telema, mpe kanga motema kino na suka.

XI. BÓKEBA — BÓYOKA BATINDAMI, MPE BÓKEBA NA SANGO MALAMU MOSUSU

A. 1 Yoane 4:6 Bisu, tozali ya Nzambe; mpe moto nyonso oyo ayebi Nzambe ayokaka bisu. Kasi moto oyo azali ya Nzambe te ayokaka bisu te. Ezali ndenge wana nde toyebaka Molimo ya solo mpe molimo ya libunga.

MOTO OYO AYEBI NZAMBE AYOKAKA BISU → NA YANGO TOYEBAKA MOLIMO YA SOLO + MOLIMO YA LIBUNGA.

B. Bagalatia 1:8 Kasi soki moto moko, ezala bisu to Anjelu moko kowuta na Likolo, ateyi bino sango malamumu oyo ekeseni na Sango Malamumu oyo bisu toteyaki bino, wana tika ete Nzambe alakela ye mabe! (9) Ndenge tolobaki yango liboso, mpe nazali lisusu koloba yango sik'oyo: soki moto moko ateyi bino sango malamumu oyo ekeseni na Sango Malamumu oyo boyambaki, wana tika ete Nzambe alakela ye mabe!

KASI SOKI MOTO MOKO, EZALA BISU TO ANJELU MOKO KOWUTA NA LIKOLO → WANA TIKA ETE NZAMBE ALAKELA YE MABE.

(Makanisi na ngai ya moko — tika ete oyeba yango malamumu: soki oyo tozali kondima eyokani te na oyo bantoma basakolaki, ezali BISU nde tobungisi nzela, kasi ezali bango te. Bamonaki Ye, bayokaki Ye, mpe batindamaki na Ye. Moto oyo ayokaka Nzambe ayokaka bango. Kotia molakisi moko likolo ya bantoma ezali koyoka molimo ya libunga.)

C. Jide 1:3 Balingami na ngai, nazalaki na posa makasi ya kokomela bino na tina na lobiko oyo tozali na yango na lisanga. Nazwaki mokumba ya kokomela bino mpo na kolendisa bino ete bobunda mpo na kondima oyo Nzambe apesaki, mbala moko mpo na libela, epai ya basantu. (4) Pamba te ezali na bato mosusu oyo basili kokota kati na bino na mayele mabe, ba-oyo etumbu na bango ekomama wuta kala: batosaka makambo ya Nzambe te, bakomisaka ngolu ya Nzambe na biso lokola nzela ya kosala makambo na bango ya soni, mpe bawanganaka Yesu-Klisto, Mokonzi kaka moko mpe Nkolo na biso.

BÓSALA MOSALA MPO NA KOBUNDELA KONDIMA EPESAMAKI MBALA MOKO → BATO BAMOKO BAKÓTAKI NA NKUKU NA MAYELE MABE.

D. 2 Petelo 2:1 Ndenge kaka basakoli ya lokuta bazalaki kati na bana ya Isalaele na tango ya kala, ndenge wana mpe bateyi ya lokuta bakozala kati na bino; bakokotisa na mayele mabe mateya ya lokuta mpe ya libebi kino ata kowangana Nkolo oyo asikolaki bango, mpe bakomibendela libebi na mbalakata.

BATEYI YA LOKUTA BAKOKOTISA NA MAYELE MABE MATEYA YA LIBEBI → KOWANGANA NKOLO OYO ASIKOLAKI BANGO.

E. 2 Bakolinto 11:13 Pamba te bato ya lolenge wana bazali bantoma ya lokuta, bazali bakosi oyo bazali komikomisa lokola bantoma ya Klisto. (14) Ezali likambo ya kokamwa te, pamba te Satana mpe amikomisa lokola anjelu ya pole.

BANTOMA YA LOKUTA, BASALI YA MOSOLO → SATANA MOKO AMIBONGOLAKA MOANJELU YA POLE.

(Makanisi na ngai moko — ata na mikolo ya bantoma bango moko, bato bazalaki kokota na nkuku mpe kobalola mateya. Bongo lelo, mingi koleka, ntango mingi na kati ya mateya oyo bazali kopesa ezali ya sika, ezangi misisa na liloba ya kala, mpe esimbami na lolenge malamuni te. Likambo moko ezali ya solo te mpo bato mingi bandimi yango, mpe ezali ya solo te mpo ezali ya kala na minoko ya bato. Ezali ya solo kaka soki eyokani na oyo bantoma bapesaki.)

2 Timote 4:3 Pamba te na mikolo ekoya, bato bakolinga lisusu te koyoka mateya ya solo, kasi bakomilukela bango moko, kolanda baposa na bango, bateyi oyo bakoyebisa bango makambo oyo matoyi na bango esepelaka koyoka; (4) bakoboya koyoka mateya ya solo mpe bakomipesa makasi na koyoka masapo.

BAKOKOKA TE KOYAMBA MATEYA YA SOLO → KOLANDA MPOSA YA BANGO MOKO, BAKOSANGISA MPO NA BANGO BATEYI EBELE, MPO MATOYI NA BANGO EZALI NA MPOSA YA KOYOKA.

1 Timote 4:1 Molimo alobi polele ete, na tango ya suka, ebele bakosundola kondima, pamba te bakolanda milimo ya lokuta mpe mateya oyo ewuti na milimo mabe.

NA MIKOLO YA NSUKA, BATO BASUSU BAKOTIKA KONDIMA → KOTIA MITEMA NA BAMPEFO YA LOKUTA MPE MATEYA MA BASATANI.

(Makanisi na ngai moko — mpe yango ezali kaka ngonga wana: bato oyo bakoki koyika mpiko te na mateya ya solo, kasi bamikangeli balakisi ebele—ndenge motango na bango ekoki, ndenge oyo bakoki koleisa nzoto ya matoyi na bango, mpe koyebisa bango makambo oyo balingi koyoka. Moto akoki kotonga ndako mobimba ya balakisi, moko na moko ayokani na ye, kasi moko na moko azali na libunga. Solo etatolamaki ata mokolo moko te na nzela ya bato mingi, ekomaki solo ata mokolo moko te na motango ya bato bandimaka yango, mpe ekogumbamaka ata mokolo moko te mpo na kosepelisa litoyi. Pesa mokongo na solo, mpe bakobalola yo — liloba elobi bongo — na masapo ya lokuta.)

F. 2 Timote 2:15 Sala makasi ete omimonisa liboso ya Nzambe lokola moto ya kokoka, lokola mosali oyo ayokelaka mosala na ye soni te, pamba te ateyaka na bosembo Liloba ya solo.

SALA MAKASI ETE OMIMONISA LIBOSO YA NZAMBE LOKOLA MOTO YA KOKOKA → PAMBA TE ATEYAKA NA BOSEMBO LILOBA YA SOLO.

G. Matayo 4:4 Yesu azongisaki: — Ekomama: «Moto akobika na lipa kaka te, kasi mpe na maloba nyonso oyo ebimaka na monoko ya Nzambe.»

MOTO AKOZALA NA BOMOI TE NA MAMPA KAKO → KASI NA LILOBA NYONSO OYO EWUTAKA NA MONOKO YA NZAMBE.

H. Masese 30:5 Liloba nyonso ya Nzambe ezalaka na libunga te, ezali nguba mpo na bato oyo bazwaka yango lokola ebombamelo na bango. (6) Kobakisa eloko moko te na maloba na Ye, noki te apamela yo mpe abimisa yo mokosi.

LIKUKA NYONSO YA NZAMBE EZALI PEŚO → ZALA KOBAKISA TE NA MAKAMBO NA YE.

(Makanisi na ngai moko — tozali na bonsomi te ya kopona kati na maloba ya Nzambe, kobomba oyo ya pete mpe kotika oyo ya makasi. Moto azali na bomoi na NZELA na LILOBA nyonso. Kobakisa na yango, to kolongola na yango,

ekomonana ete moto azali mokosi liboso ya Nzambe oyo alobaki yango.)

XII. NDAKISA YA MOYIBI NA LIKOLO YA EKULUSU

(Makanisi na ngai moko — tala libanga oyo bato mingi batyaka likanisi na bango mobimba likolo na yango: bazali koloba ete moyibi oyo azalaki kokufa abikisamaki, mpe azwaki libatisi ata moke te; yango wana, balobi ete libatisi ezali na ntina te. Tozwa yango sikoyo na pole ya liloba, mpe tomona soki esimbami mpenza likolo ya nini.)

A. Luka 23:40 Kasi mobomi bato mosusu apamelaki ye: — Ozali kobanga Nzambe te mpo ete ozali na se ya etumbu ya ndenge moko na oyo ya Ye! (41) Biso, tozwi penza etumbu na ndenge ya bosembo, pamba te tozali kozwa mbano ya misala mabe na biso; kasi tata oyo asali ata mabe moko te. (42) Bongo alobaki lisusu: — Yesu, kanisa ngai tango okokota kati na Bokonzi na Yo. (43) Yesu azongiselaki ye: — Nazali koloba na yo penza ya solo: lelo, okozala elongo na Ngai kati na Paradizo.

TOZWAKI LIFUTI OYO EKOKANI NA MISALA NA BISO → NKOLO, KANISA NGAI → LELO OKOZALA ELONGO NA NGAI NA PARADISU.

B. Matayo 3:5 Bato bazalaki kokende epai na ye longwa na Yelusalemi, na Yuda mobimba mpe na etuka mobimba ya Yordani; (6) bazalaki kotubela masumu na bango, mpe ye, azalaki kobatisa bango na ebale Yordani.

YERUZALEMI + YUDA MOBIMBA + MOKILI MOBIMBA YA ZINGAZINGA YA YORDANI → BABATISAMAKI NA YE, KOTUBELAKA MASUMU NA BANGO.

C. Malako 1:4 Boye Yoane azalaki kati na esobe mpe azalaki kosakola: «Bobongola mitema na bino, bozwa libatisi, mpe Nzambe akolimbisa masumu na bino!» (5) Bavandi nyonso ya Yuda mpe ya Yelusalemi bazalaki kokende epai na ye; bazalaki kotubela masumu na bango, mpe ye, azalaki kobatisa bango na ebale Yordani.

MOKILI MOBIMBA YA YUDEA + BATO YA YERUZALEMI → BABATISAMAKI BANSO NA YE NA EBALÉ YORDANI.

D. Luka 7:29 Bato nyonso elongo na bafutisi mpako oyo bayokaki maloba na Yesu bandimaki ete nzela ya Nzambe ezali sembo, pamba te Yoane abatisaki bango (30) Kasi Bafarizeo mpe balakisi ya Mobeko baboyaki mokano ya Nzambe mpo na bango, pamba te baboyaki ete Yoane abatisa bango.

BATO NYONSO MPE BAFUTISI MPAKO BABATISAMAKI → KASI BAFARISEO NA BATEYI YA MOBEKO, BAZANGAKI KOBATISAMA, BABOYAKI LIKANISI YA NZAMBE.

E. Matayo 21:32 pamba te Yoane ayaki nde epai na bino mpo na kolakisa bino nzela ya bosembo, kasi bondimaki ye te; nzokande, bafutisi mpako mpe basi ya ndumba bandimaki ye. Atako bomonaki yango na miso na bino, kasi bobongolaki kaka mitema te mpe bondimaki ye kaka te.

BAFUTISI MPAKO NA BASI YA NDUMBA BANDIMAKI YE.

F. Yoane 4:1 Yesu ayokaki ete Bafarizeo bazwi sango oyo ezali koloba ete akomi na bayekoli ebele koleka Yoane mpe azali kobatisa bato mingi koleka Yoane. (2) (Nzokande, Yesu Ye moko azalaki kobatisa te, kasi ezalaki nde bayekoli na Ye.)

YESU AZALI KOSALA MPE KOBATISA BAYEKOLI MINGI KOLEKA YOANE.

(Makanisi na ngai moko — sikawa tala moyibi wana na miso oyo. Liloba etangaki ata mokolo moko te ete abatisamaki te. Yango ezali eloko oyo bato bakanisaka bango moko, mpe na nsima batongaka mateya mobimba likolo ya makanisi na bango moko. Kasi yoka malamunsi makambo oyo Liloba ELOBAKI: Yerusalem, mpe Yudea MOBIMBA, mpe mokili mobimba oyo ezingaki Yordani, bakendeki kuna mpe babatisamaki, wana bazalaki kotubela masumu na bango. Bato ya bomoto pamba mpe bafutisi mpako babatisamaki. Basi ya ndumba bandimaki. Kaka Bafarisai mpe balakisi ya mibeko baboyaki, mpe babatisamaki te. Moyibi azalaki Mofarisai te — azalaki moko ya bato, mobomi, mpenza lolenge oyo bazalaki kotondana mpo na batisimo ya Yoane oyo ezalaki mpo na kotubela. Mpe likolo ya kurusu, asalaki mpenza eloko oyo batisimo ezalaki mpo na yango: atubelaki lisumu na ye — biso, tozwi oyo ekokani na misala na biso. Bakisa na yango ete bayekoli ya Nkolo moko babatisaki bato mingi koleka Yoane, na mokili mobimba wana, na boumeli ya koleka mibu misato. Boye, solo ezali ekeseni na likambo ya kokima: Liloba ememi biso te epai ya moyibi oyo abatisamaki ata moke te, kasi epai ya moto oyo, na ntembe moke, ABATISAMAKI elongo na bamosusu. Baye batiaka elikya na ye batiaki elikya na moto oyo asilaki kosukolama.)

G. Ba-Ebre 9:16 Pamba te soki moto akomi mokanda mpo ete moto songolo akitana na biloko na ye na mokolo oyo akokufa, asengeli liboso kokufa mpo ete biloko oyo akotika ekoma ya mokitani oyo ye

asilaki kopona. (17) Mokanda yango ezwaka nguya kaka soki mokomi na yango akufi; kasi soki mokomi azali nanu na bomoi, ezali na nguya ata moke te.

TESTAMA EZALI NA NGUYA SOKI BATO BAKUFI → EZANGI NGUYA SOKI MOKOMI YA TESTAMA AZALI NA BOMOI.

(Makanisi na ngai moko — mpe tokanisa ete likambo ya mabe koleka esalemaki, ete abatisamaki ata mokolo moko te: ata bongo, azali ndakisa moko te mpo na yo. Akufaki liboso boyokani ya sika ekóma na nguya. Mokanda ya bomoi ezalaka na nguya te ntango moto oyo akomi yango azali naino na bomoi, mpe NKOLO akufaki naino te. Yango wana moyibi oyo ayanganisamaki ndenge bato bazalaki koyangana na mikolo ya kala, liboso ete ekuke ya boyokani oyo ya sika efungwama. Mpe batulaki ye lipau na etando, na maboko mpe na makolo, mpe akokaki te kokita mpo na kobatisama. Nzambe asengaka botosi na moto na oyo akoki kosala. Oyo moto oyo azalaki kokufa ASENKAKI KOKOKA te kosala ezali ntina te mpo na moto oyo azali na bomoi mpe AKOKI kosala. Yo obakisami na etando ya mpasi te; okoki kotosa.)

H. Matayo 7:26 Nzokande, moto nyonso oyo ayoki makambo oyo nawuti koloba, kasi atie yango te na misala, akokani na zoba oyo atongaki ndako na ye na likolo ya zelo: (27) tango mvula ebetaki makasi, mayi eyaki elongo na mopepe makasi, emibwakaki na ndako yango; ndako yango ekweyaki, mpe nyonso epanzanaki.»

AYOKAKI KASI ASALI TE → ATONGI NDAKO NA YE LIKOLÓ YA ZELO → MPE KOKWEYA NA YANGO EZALI MONENE.

(Makanisi na ngai moko — bongo lisólo mobimba etele mi na likambo moko oyo liloba etángaka ata mokolo moko te. Etele mi mpe kotemelaka bosolo oyo liloba emonisi polele. Wana ezali ndako etongami na zelo, mpe kokweya na yango ekozala monene. Kasi mobeko etele mi likolo ya libanga, mpe eninganaki naino te: bóbongwana na motema, mpe bázwa libatisi, moko na moko na bino.)

(Makanisi na ngai moko — kasi yoka yango mpe na limemya, kasi te na bokanisi ya mpamba ete oyebi nyonso liboso. Bato mingi bakanisaki bongo, mpe babungaki. Mpe biso oyo tomemeli bino maloba oyo tobanzaka te ete toyebi nyonso. Tozali kaka bayekoli, mpe tomibongisi mpo na kobongisama na liloba mpe na baoyo batindamaki. Kasi tokoki te kobongola maloba oyo bantoma balobaki polele. Yango wana, tala yango yo moko: soki tobungaki, tika ete liloba ebongisa biso. Kasi keba ete obungisama te na koyokaka mongongo ya bato likolo ya mongongo ya bantoma ya Mwana-Mpate. Tozali kotalela motuna oyo na bozindo ete ezala ndakisa moko ya ndenge okoki kaka kondima likambo moko ata soki Biblia ezali komonana, na miso, ete ezali kotindika makasi na ngambo mosusu. Tosengeli kokabola liloba na bosembo: tokoki kobakisa te, mpe tokoki kolongola te.)

LIBONDELI YA KOYAMBA YE

Oh Nzambe, yokela ngai mawa, ngai moto ya lisumu. Nayoki solo, mpe motema na ngai ekati, mpe natuni Yo: nasengeli kosala nini? Nandimi na motema na ngai mobimba ete Yesu Klisto akufaki mpo na ngai mpe asekwaki, mpe nazali kotatola na monoko na ngai ete Yesu Klisto azali Nkolo. Nazali koyambola — nazali kolongwa na lisumu na ngai mpo na kokende epai na Yo na motema na ngai mobimba. Nakobatisama na kombo na Ye mpo na bolimbisi ya masumu na ngai, mpe nakokundama elongo na Ye, mpo na kobika bomoi ya sika. Totondisa ngai na Molimo na Yo ya Bosantu, pamba te soki Molimo ya Klisto azali te epai na ngai, nazali ya Yo te. Bomba ngai: salisa ngai nakoba na malakisi ya bantoma, kobuka mampa, mpe kosambela; salisa ngai natikala moko na Klisto lokola etape na nzete ya vino; salisa ngai nanyokwama, sembo kino na suka. Bikisa ngai, Oh Nkolo, mpe tambwisa ngai kino na suka. Amen.

MOKAPO MOKE YA MOMEKANO

- 1. Nzokande, ntango bayokaki bongo, mitema na bango etutamaki, mpe balobaki —**
 - a) Ozali kozela mpo na nini?
 - b) Bandeko mpe baninga, tosala nini?
 - c) Akozala na bomoi?
- 2. Bóbongola mitema, mpe bázwa batisimo, moto na moto na kombo ya Yesu Klisto mpo na —**
 - a) bolimbisi ya masumu

- b) eyano ya lisosoli ya malamuni
- c) mbano oyo ebongi na misala na biso

3. Ayaki na kolenga, mpe alobaki, Bankolo, nasengeli kosala nini mpo ete nabika? Mpe balobaki, Yamba Nkolo Yesu Klisto. Mpe na ngonga wana ya butu, ye —

- a) atiamaki elembo tii na mokolo ya lisikoli
- b) bazalaki kokoba mikolo na mikolo na Tempelo
- c) abatisamaki, ye na bato na ye nyonso, mbala moko

4. Naamani amikitisaki mbala nsambo na Yordani, mpe nzoto na ye ezongaki —

- a) pembe lokola mvula ya pembe
- b) lokola mosuni ya mwana moke, mpe azalaki peto
- c) sima ya kosukola na bibale ya Damasi

5. Moto nyonso oyo abukaka mibeko, mpe atikalaka te kati na malongi ya Klisto —

- a) azangi Nzambe te
- b) azali na Tata mpe Mwana
- c) akozwa motole ya bomoi

6. Soki moto moko azali na Molimo ya Klisto te —

- a) azali na elembo tii na mokolo ya lisikoli
- b) akobatisama na libatizi ya Yoane
- c) azali ya ye te

7. Kokanga ekozalaka na nguya —

- a) ntango moto oyo apesi kokanga azali naino na bomoi
- b) sima ya liwa ya bato
- c) ntango liloba ezali pene na yo, kutu na monoko na yo

EYANO YA SOLO: 1-b · 2-a · 3-c · 4-b · 5-a · 6-c · 7-b

NZELA YA LAPEN — Bagalatia 3:27 ("kobatisama na Klisto") efungoli nzela epai ya nkona ya Abrahama: "Mpe soki bozali ya Klisto, bozali mpe nkona ya Abrahama, bazwi libula engebene na elaka" (Bagalatia 3:29).

NZELA YA LAPEN — Baefese 1:14 ("ndanga ya Molimo") efungoli nzela epai ya lisiko ya eloko oyo esombami — libula yango moko, mpe mokolo oyo ndanga ekofutama mobimba.

Eyano oyo eteleme te kaka na mongongo ya mokomi moko. Moize, Davidi, Salomo, Yisaya, mpe Ezekiele bateleme na kati na yango pembeni ya Matai, Malako, Luka, Yoane, Polo, Petelo, mpe Yuda, elongo na Ebre pembeni na bango — batatoli zomi na mibale na kati ya Kondimana ya Kala mpe ya Sika, bango nyonso koloba liloba moko.

KOSUKISA

Emoniseli 2:10 Kobanga te pasi oyo osengeli komona. Tala, Satana akobwaka bato mingi kati na bino na boloko mpo na komeka bino mpe bokonyokwama mikolo zomi. Zala kaka sembo kati na kondima na yo kino na kufa, mpe Ngai nakopesa yo bomoi lokola motole ya elonga na yo.

ZALA SEMBO KINO NA LIWA → NAKOPESA YO ENKOTO YA BOMOI.

MALOA YA NTINA YA GRIKI

- “kondima”** — **G4100 pisteuo** — kozala na kondima; kotia elikya; kokaba epai ya
Ndima Nkolo Yesu Klisto, mpe okobika — kondima kati na motema, liboso ya likambo nyonso oyo esalemi.
- “kotubela”** — **G3670 homologueo** — koloba likambo moko; kondima na polele
Na monoko, kondimisa esalemaka mpo na lobiko.
- “kotubela”** — **G3340 metanoeo** — komibongola na makanisi; kobongola motema
Bobongoli oyo ebandisaka yango — ezali kaka mawa te, kasi makanisi masengeli kokoma ya sika liboso ya Nzambe.
- “Kozwama na mai”** — **G907 baptizo** — kosukola; kokundama na kati ya mai mpe kotelema lisusu
Ekela ya liboso ya botosi: kokundama elongo na Ye, mpe kosekwisama mpo na kotambola na bomoi ya sika.
- “kosukolama”** — **G3068 louo** — kosukola nzoto; kosukola nzoto mobimba
Asukolaki biso na masumu na biso na makila na ye moko.
- “Bolimbisi masumu”** — **G859 aphasis** — kotinda; kotika; bolimbisi
Kobatisama na nkombo ya Yesu Klisto MPO NA bolimbisi ya masumu — masumu oyo eleká etindami mosika.
- “kobotama”** — **G1080 gennao** — kobota; kobotama
Soki moto abotami na mai mpe na Molimo te, akoki kokota na Bokonzi ya Nzambe te.
- “ngolu”** — **G5485 charis** — ngolu; likabo ya ofele
Na ngolu nde bobikisami na nzela ya kondima — ezali likabo ya Nzambe.
- “Kokoba na molende”** — **G4342 proskartereo** — kokoba na; kozela; komipesa tango nyonso na
Biloko minei oyo lingomba ya liboso ezalaki kokoba na yango: mateya ya bantoma, boyokani, kobuka lipa, mpe mabondeli.
- “kowumela”** — **G3306 meno** — kotikala; kofanda; kovanda; kokoba
Etape ekobotaka mbuma kaka soki etikali na etina ya vinyo.
- “endura”** — **G5278 hupomeno** — kokanga motema; komeka mokuwa; koyika mpiko
Moto oyo akoyika mpiko tii na suka akobika.

MAKAMBO YA NTINA YA EBREU

- “andimaki”** — **H539 aman** — kotia motema; kozala sembo; kozala na bosembo — mosisa ya liloba
 “amene”
Abrahamu andimaki Yawe; mpe atangaki yango epai na ye lokola bosembo.
- “peto”** — **H2891 taher** — kozala peto; kozala moko oyo azangi mbindo
Sukola, mpe kokóma peto — mosuni ya Naamáni ezongaki lokola mosuni ya mwana moke.
- “kobikisama”** — **H7495 rapha** — kobikisa; kokomisa mobimba
Na bapota na ye tobikisami.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Lingala Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).